

חולין דף ח'

אמר רבי זירא אמר שמואל, ליבן סכין באש ושחט בה שחיטתו כשרה, ולא אומרים שנחשב לשריפה ולא שחיטה, כיון שהחיתוך מקדים לחתוך קודם שתכוה הבהמה מן האש. שטאלת הגמרא והרי צדדי הסכין כשנכנס לתוך החתך קודם שתשחט רוב הסימנים שורפים את הסימנים, ונחשבת לטריפה⁶²? עונה הגמרא, מקום השחיטה מתרחב מצדי הסכין לכאן ולכאן, ורק חוד הסכין נוגע בסימן.

הסתפקו חכמי הישיבה, ליבן שפוד והכה בו אדם בכח, ובמקום המכה נמצא מראה נגע, האם טמא משום 'שחין' שבא על ידי חום שמתחמם מחמת כח ההכאה, או משום 'מכוה' שבא מחמת האש? והגמרא מבארת מה יוצא להלכה מספק, ותחילה מביאה את מה ששנינו בברייתות. ששנינו בברייתא, שחין ומכוה מטמאין רק לשבוע אחד⁶³. ומטמאים בשני סימנים אלו: 1. שער לבן 2. כשהנגע פשה וגדל. ולמה חלק הכתוב את שחין ומכוה בשתי פרשיות, הרי שווים בדינם? לומר שאם עלה בו חצי גריס מחמת חום מכה שלא על ידי האור, וחצי גריס אצלה על ידי כויית האור, אין מצטרפין לשיעור נגע שהוא כגריס. ושנינו בברייתא, איזהו 'שחין'? לקה בעץ או באבן והתחמם הבשר מיד על ידי ההכאה, או שהטמין ידו בפסולת של זיתים והוא חם מאד מאיליו ונכוה, או בחמי טבריא ובכל דבר שלא בא מחמת האור ולרבות עופרת ממקום שעוקרים אותה, זהו שחין. ואיזהו 'מכוה'? נכוה בגחלת, ברמץ אפר חם, בסיד רותח, בגפסית⁶⁴ רותח, ובכל דבר הבא מחמת האור ולרבות מים שהוחמו באש, זו היא 'מכוה'. ושנינו בברייתא, מי שלקה בשחין ואחר כך באותו המקום לקה במכוה, האחרון ביטל את הראשון⁶⁵. וחוזרת הגמרא, שמתוך דינים אלו יש להסתפק, במי שמתחילה היה לו חצי גריס

62 ונמצאת שהיא נשרפה קודם שחיטה, שהרי ושט – נקובתו במשהו ליטרף, ושריפה כנקב הוא. רש"י.

63 שרק בשאת ובספחת כתוב בהם הסגר שני, אבל בשחין ומכוה לא נאמר אלא הסגר אחד, ואם עמד בעיניו בשבוע ראשון שוב לא מסגירו לטמא, אלא פוטר והולך. רש"י.

64 מין סיד, ושורפין אותו כמין סיד. רש"י.

65 ונפקא מינה לענין צירוף: שאם היה בו חצי גריס שחין, ולקה באור באותו חצי גריס – נהפך אותו גריס ונעשה מכוה; ואם חזר ולקה לאחר זמן אצל מכוה זו שלא על ידי האור, ונולד בו חצי גריס שחין אחר ונעשה שלם – אין מצטרף עם הראשון, וטהור; והשתא אהני ליה ביטול: שאילו לא ביטל חצי גריס הראשון – היה זה מצטרף עמו.

שחין, וליבן שפוד והכה בו, ולאחר מכן יצא חצי גריס שחין אחר בסמוך. האם כח ההכאה קדמה להרע לו לאדם, וזה 'שחין', והכוויה שנכווה ביטלה את השחין והפכה למכווה, וכיון שאחרון קובע אין מצטרף לחצי שחין שיצא בסמוך, ששחין ומכוה ולא מצטרפים? או שהחום הקדים את המכה וקודם הייתה ה'מכווה' ואחר כך השחין והוא מצטרף עם חצי הגריס שיצא בסמוך?

ומביאה הגמרא ראייה ממה שאמר רבי זירא בשם שמואל, ליבן סכין ושחט בה שחיטתו כשירה, חידודה קודם לליבונה. ומכאן שהמכה קודמת. דוחה הגמרא, שרק בסכין אומרים כן, שמתוך שהוא חד אין החום מקדים אלא החיתוך. ומביאה את מה ששנינו, ליבן שפוד והכה בו, נדון משום 'מכות אש'. ומכאן שהמכה קודמת לכוויה. דוחה הגמרא, שגם כאן הכוונה שההכאה הייתה בחוד ושם החתך קודם לחום.

אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה, סכין שמשתמשים בה לקרבנות של עבודת כוכבים ואסורה בהנאה⁶⁶, מותר לשחוט בה, שנחשב למקלקל, שהרי כשחיה שוויה מרובה מלאחר שחיטה⁶⁷, ואסור לחתוך בה בשר שבזה נחשב למתקן.

אמר רבא, פעמים שהשוחט בסכין של עבודה זרה אסור, כגון ששוחט בהמה במסוכנת שאם לא ישחטנה תמות, ונהנה בכך שמתקן ומציל את הבשר באכילה. ולפעמים מחתך מותר, כגון שהפסידם כשחתך נתחים טובים ירך וכתף וחזה, ומקלקלם שלא יוכל לתתם כדורון לאדם חשוב. שואלת הגמרא, ומדוע לא נאסר משום השמנונית של הנבלות שנבלעו בסכין⁶⁸? עונה הגמרא מדובר בסכין חדשה. שואלת הגמרא, והרי סכין חדשה אינה אסורה משום עבודת כוכבים. שכן בין לרבי ישמעאל בין לרבי עקיבא שנחלקו לגבי עבודת כוכבים עצמה אם היא אסורה מיד או לכשתעבד, הכל מודים שכלים אינם נאסרים עד שיעשו בהם שימוש לעבודת כוכבים? עונה הגמרא, או שנאמר ש תחך בה עצים לעבודת כוכבים, או שנאמר שבאמת מדובר בסכין ישנה אלא שליבנה באש ואין

66 כדא' בע"ז (נא): 'אבד תאבדון את כל המקומות' הכתוב מדבר בכלים שנשתמשו לע"ז. רש"י.

67 שבחייה היא עומדת לשלשה דברים: לגדל ולדות, ולחרישה, ולאכילה. רש"י.

68 עמוד ב'.

כאן שמנונית של איסור.

אתמר, השוחט בסכין של עובדי כוכבים, רב אמר קולף בית השחיטה מפני שבלעה שמנונית הסכין, ורבה בר בר חנה אמר מדיח במים. ומבררת הגמרא האם הם חולקים במצב בית השחיטה, שלרבה בר בר חנה חום של בית השחיטה אינו רותח עד כדי שיבלע⁶⁹, ורב סבר שבית השחיטה רותח ובלע? דוחה הגמרא, שהכל מודים שבית השחיטה רותח. לרב מובן למה צריך לקלוף, ולרבה בר בר חנה צריך רק להדיח כיון שהדם פורץ החוצה מהסימנים אין בית השחיטה בולע. ויש אומרים, שהכל מודים שבית השחיטה צונן, לרבה בר בר חנה מובן למה רק מדיח. ולרב צריך לקלוף כיון שהסכין משתפשף בבשר בדוחק ובלע⁷⁰.

מביאה הגמרא שנחלקו רב אחא ורבינא במי ששחט בסכין ששחט בה טריפה, אחד אמר צריך להגעיל את הסכין מפני שבלעה שמנונית הטריפה. ואחד אמר שדי אם ידיח את הסכין בצונן. ולהלכה אומרת הגמרא שמדיח אפילו בצונן⁷¹. ואם יש חתיכת בגד ישנה קשה לקנח את הסכין לא צריך להדיח בצונן.

שואלת הגמרא, ולסובר שצריכים להדיח בחמין, למה אין צריכים להגעיל את הסכין כל פעם לאחר השחיטה הרי היא בולעת שמנונית של אבר מן החי⁷² בשחיטה? עונה הגמרא, שכל הבליעה היא בזמן שבית השחיטה רותח, וזה קורה מיד אחרי גמר השחיטה ואז אין כאן אבר מן החי.

אמר רב יהודה אמר רב, שוחט צריך שיהיה לו שלשה סכינים: אחד ששוחט בו, ואחד שחותך בו בשר, ואחד שחותך בו מהחלב למכור בשוק. שואלת הגמרא, ושיעשו סכין אחד שישמש בתחילה לחיתוך הבשר ואחר כך שיבוא לחתוך את החלב הבשר יהיה קר יהיה די בהדחה

69 ומיהו הדחה בעי, שהרי נתקנח בה שמנונית – ואף על פי שלא נבלע בבשר הרי הוא בדפנות בית השחיטה, שאי אפשר לדופני הסכין בלא שמנונית. רש"י.

70 וכיון שלא נפסקה הלכה, וזה איסורא דאורייתא עושים לחומרא, דקיימ"ל: בשל תורה הלך אחר המחמיר; ומכל מקום לכתחלה לא ישחוט. רש"י.

71 ההלכה נפסקה לקולא רק בזה, אבל לא בסכין של עובדי כוכבים, מפני שהסכין אסורה והבשר רך לבלוע. רש"י.

72 אבל על בליעת דם לא חושש כיון שהסכין קשה, ואין דם נבלע בה אלא שמנונית, שהיא נבלעת בין ברך בין בקשה. רש"י.

או בקינות לאחר חיתוך החלב? עונה הגמרא, גזירה שמא יחתוך חלבים ואחר כך בשר. ואין חשש שישתמש בסכין של החלב לחיתוך הבשר, כיון שיש שתי סכינים עושה בהם סימן ולא יחליף.

ואמר רב יהודה אמר רב, הטבח צריך שני כלים של מים: אחד שמדיח בו בשר, ואחד שמדיח בו חלבים. ולא די שיהי לו אחד שישתמש בו תחילה לבשר ואחר כך לחלבים, גזירה שמא בתחילה ידיח ידיו מהשומן של חלבים, והשומן ידבק בדפנות הבשר. וכיון שיש שתי כלים עושה בהם סימן ולא יחליף.

אמר אמימר משמו של רב פפא, לא יניח את הבשר שיש בו את החלב של הכליות על בשר, שמתוך החום החלב נבלע בבשר. שואלת הגמרא, ואף אם לא יניח הרי הבשר שעל יד חלב הכסלים בולע מהחלב? עונה הגמרא, שיש מתחתם קרום שמפסיק בין חלב לבשר, ומונע את הבליעה של החלב בבשר⁷³. שואלת הגמרא, אם כך, מדוע אסור להניח על בשר הרי הקרום מפסיק מלמעלה? עונה הגמרא, שאגב התעסקות הטבח הקרום נקרע והחלה יבלע בבשר.

73 ואותו קרום אנו נוטלין מן הכסלים, והוא עב וחזק; לכך אסור שחלב נבלע בו. רש"י.

